

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Värdering av biologiska tillgångar inom svenska skogsbolag

Eventuella subjektivitetsproblem vid tillämpning av IAS 41

Författare:

Veronica Arvidsson 86

Oliver Bordowski 84

Handledare: Kristina Jonäll

Magisteruppsats inom redovisning
Hösterminen 2010

Förord

Författarna vill ta tillfället i akt att tacka samtliga respondenter från skogsbolagen, revisionsbyråerna och privatmäklarna som medverkat och bidragit med intressant och nödvändig information för att färdigställa denna uppsats. Ett speciellt tack riktas även till författarnas handledare Kristina Jonäll för vägledning under arbetets gång. Vidare tackar författarna övriga personer som deltagit vid seminariumträffarna för de kloka idéer och bidrag till studien.

Det har varit både lärorikt och intressant att arbeta med denna uppsats och författarna hoppas att de kunnat delge läsarna både nytta och ett nöje med studien.

Göteborg, 17 jan, 2011.

Veronica Arvidsson

Oliver Bordowski

Sammanfattning

Bakgrund och problem: I tidigare forskning har det påpekats att IAS 41 inte är helt lämplig vid värdering av skogstillgångar då utformningen av standarden tvingar skogsbolagen att använda den tredje metoden för värdering enligt verkligt värde: nuvärde av framtida kassaflöden. Detta innebär att värderingen i praktiken baseras på företagets egna antaganden vilket lämnar utrymme för subjektivitet. Subjektivitet vid upprättandet av redovisning skulle innebära ett allvarligt trovärdighetsproblem för företaget och kunna få allvarliga konsekvenser för användare som till exempel investerare och långivare.

Syfte: Syftet var att ge en tydligare bild av problematiken med subjektivitet vid värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde.

Metod: Författarna har valt en kvalitativ undersökningsmetod med individuella djupintervjuer. Respondenterna representerar de fyra största svenska skogsbolagen, revisorer från de revisionsbolag som anlitas av dessa bolag samt en privatmäklare.

Resultat och slutsatser: Standarden lämnar mycket riktigt utrymme för subjektiva bedömningar men skogsbolagen är medvetna om detta och gör sitt bästa för att skapa en redovisning som är trovärdig och relevant för användarna. Detta gör man genom att föra en dialog med externa experter och andra aktörer inom branschen samt ständig omvärldsanalys och ifrågasättande av de egna värderingsmetoderna. På så sätt skapar man ändå trovärdighet för företaget. Ett alternativ till nuvärdesvärderingen skulle i teorin kunna finnas på privatmarknaden som har utvecklade marknadspriser men den empiriska forskningen har visat att det privata marknadspriset är 5 gånger större per kubikmeter än företagets beräknade kassaflöden för sin egen skog. Som förbättringsåtgärd föreslår författarna att företagen konsulterar med varandra vid beräkningen av verkligt värde samt att deras antaganden härleds från konjunktur- och branschutvecklingen. att öka verifierbarheten och jämförbarheten

Förslag till fortsatt forskning: Det finns många frågor kvar att undersöka, som bland annat hur stort problemet ser ut i resten av Europa och USA och vilka metoder och modeller som används där. Enligt dagens redovisningspraxis tas omvärdering av biologiska tillgångar inte upp i totalresultatet. Fortsatt forskning skulle kunna fokusera på varför förändringarna inte tas upp i totalresultatet och vad konsekvenserna skulle bli om det gjordes. Författarna efterlyser också en djupare analys av de modeller och beräkningsmetoder som används.

Abstract

Background and problem: Previous research has pointed out that the standard IAS 41, Agriculture, is not completely suitable at valuation of forest resources. The reason to this is that the design of the standard forces companies to use the third method for valuation of fair value: the present value of future cash flows. This leads to the consequence that valuation in practice is based on the company's own assumptions and leaves room for subjectivity. Subjectivity in establishing an annual report would be a serious credibility problem for the company and could in turn have serious consequences for users such as investors and lenders.

Objective: The purpose of the paper is to give the reader a clearer picture of the problem of subjectivity in the valuation of biological assets at fair value.

Method: The authors have opted for a qualitative survey method with a focus on individual depth interviews. The respondents represent the four largest forestry companies in Sweden, auditors from the audit firm hired by these companies, as well as a private brokers.

Findings and conclusions: The standard leaves room for subjective valuation of assessments but the forestry companies are aware of this and they are doing their best to create an annual report that is credible and relevant to users. This is done by maintaining a bilateral dialogue with external experts and other stakeholders in the industry, as well as constant circumstantial analysis and questioning of their own valuation methods. In this way they still can create credibility for their company. An alternative to current valuation method could in theory be found on the retail market which has developed market prices, but the empirical research has shown that the private market price is 5 times greater than the calculated per cubic metre of enterprises, and cash flow for their forest. The authors suggest that companies consult with each in the calculation of fair value and that their assumptions are derived from economic and business development to increase the verifiability and comparability.

Suggestions for further research: Many questions remain to examine, inter alia, how big the problem is in the rest of Europe and the United States and what methods and models are used there. According to current accounting practices the reassessment of biological assets is not included in the total result. Further research could focus on why the changes are not included in the total result and what the consequences would be if it was. The authors also call for a deeper analysis of the models and methodologies used.

Innehåll

Table of Contents

1. INLEDNING	7
1.1. Bakgrundsbeskrivning.....	7
1.2. Problemdiskussion och problemformulering	11
1.3. Syfte.....	13
1.4. Uppsatsens disposition	13
2. METOD	14
2.1. Val av ämne.....	14
2.2. Val av respondenter.....	14
2.3. Undersökningsmetod.....	15
2.4. Vald intervjuteknik	15
2.5. Analysmetod	16
3. TEORETISK REFERENSRAM	17
3.1 Redovisningens kvalitativa egenskaper	17
3.2. Verkligt värde	18
3.3. Värdering av biologiska tillgångar	19
3.4. Tidigare forskning	20
4. EMPIRI	22
4.1 Skogsbolag	22
4.1.1 Holmen skog	22
4.1.2 Sveaskog	24
4.1.3. Bergvik skog	26
4.1.4 SCA	28
4.2. Privatmäklare	29
4.2.1 LRF konsult.....	29
4.3 Revisorer	30

5. ANALYS.....	32
5.1. Frågeställning 1	32
5.2. Frågeställning 2	33
5.3. Frågeställning 3	35
6. SLUTSATSER	37
7. FÖRSLAG TILL FRAMTIDA FORSKNING	39
KÄLLFÖRTECKNING.....	40
Böcker:.....	40
Artiklar:.....	40
Årsredovisningar:	41
Internetsidor:	41
Regelverk:	42
BILAGOR	43
Bilaga 1	43
Bilaga 2	44
Bilaga 3	44
<u>BILDFÖRTECKNING KAPITEL 1</u>	
(Bild 1).....	9
(Bild 2).....	9
(Bild 1).....	10

1. Inledning

I detta kapitel beskrivs inledningsvis uppsatsens bakgrund, vilken kommer att utmynna i en problemdiskussion och vidare lyfts viktigaste frågeställningarna fram. Därefter presenterar vi uppsatsens syfte. Avslutningsvis redogörs för uppsatsens disposition.

1.1. Bakgrundsbeskrivning

Anglosaxisk, kontinental redovisningstradition och införandet av IAS/IFRS

De industrialiserade ländernas redovisning har präglats av två vitt skilda traditioner; den kontinentala och den anglosaxiska. Den anglosaxiska traditionen har främst utvecklats i USA samt Irland, Storbritannien och Holland. Den bygger i liten uträkning på lagar och regler utan har istället baserats på sedvänja och normerande rättsfall. Det har inneburit att redovisningen till stor del utvecklats och reglerats av personer inom redovisningsyrket istället för av lagstiftningen. Istället för lagar har det i USA uppkommit snäva regler om vad som anses vara rättvisande redovisning, så kallade Generally Accepted Accounting Principles (GAAP). Efter ett flertal rättsfall med inblandade i redovisningsbyråer uppstod det också ett behov av ett regelverk med detaljerade standarder, dessa standarder utformas av den betydelsefulla och professionella organisationen Financial Accounting Standardads (FASB) (Smith 2006).

I de länder med kontinental tradition har staten, banker samt familjeintressen haft stort ägarinflytande. Till skillnad från den anglosaxiska har den kontinentala traditionen uppkommit ur nedskrivna lagar och regler. Den har sitt ursprung i västeuropa (förutom Irland, Storbritannien och Holland) och är alltså den tradition som legat till grund för den svenska redovisningen. De länder som tillhört den kontinentala traditionen har de senaste decennierna i större eller mindre omfattning anpassat sig efter den anglosaxiska traditionen. Anledningen till detta är bland annat den ökade globaliseringen med multinationella företag och börsnoteringen av dem på marknaderna i framförallt USA och Storbritannien. Numera finns även en internationell standardisering som huvudsakligen bygger på den anglosaxiska traditionen. Denna internationella standardisering har främst skett inom ramen för den professionella organisationen International Accounting Standards (IASB). IASB har precis

som FASB utarbetat sina standarder i enlighet med den anglosaxiska traditionen (Smith 2006).

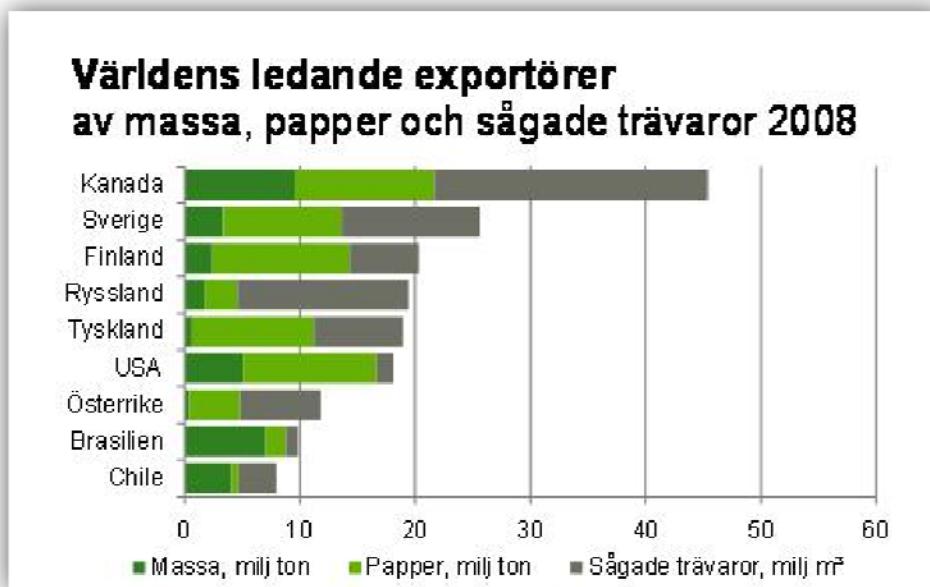
En betydande orsak till skillnaderna i utvecklingen av de två traditionerna är ägarstrukturen i de stora företagen. I de länder som omfattas av den anglosaxiska traditionen har företagen i större utsträckning varit börsnoterade och ägarspridningen stor. Redovisningen har kunnat anpassa sig efter marknadens krav på information eftersom redovisningen och beskattningen har varit frikopplade från varandra och därmed inte använt sig av samma värderingsregler (Smith 2006).

År 2000 lade EU kommissionen fram ett förslag som sade att alla börsnoterade företag i Europa, inklusive banker och försäkringsbolag skulle utarbeta sina årsredovisningar i enlighet med de internationella redovisningsstandarderna, IAS (International Accounting Standards) och IFRS (International Financial Reporting Standards) vilka tagits fram av IASB (International Accounting Standards Board). Även icke noterade företag rekommenderas att använda sig av de gemensamma standarderna. I Sverige var det tidigare Redovisningsrådet som angav rekommendationer inom redovisningsområdet men de har nu implementerat IASB's standarder i de fall där de är förenliga med Årsredovisningslagen.

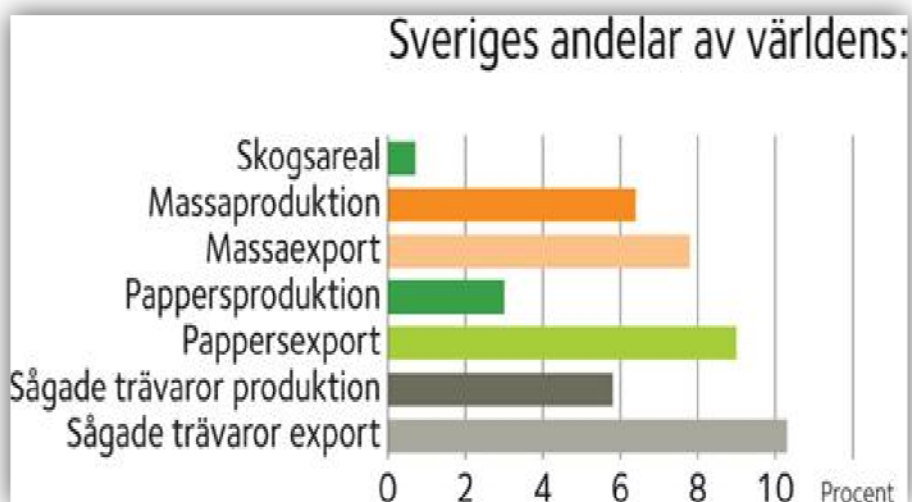
En av de nyinförda standarderna som inneburit förändringar när det gäller redovisning av tillgångar är IAS 41 "Jord- och skogsbruk". Den behandlar främst värdering och redovisning av biologiska tillgångar. Med biologiska tillgångar avses levande djur och växter, exempelvis växande skog. Jord- skogsbruksprodukter är de skördade produkterna av de biologiska tillgångarna, alltså när till exempel skog avverkas. Innan implementeringen av IASBs standarder värderades de biologiska tillgångarna till anskaffningsvärde enligt redovisningsrådets rekommendationer (Smith 2006).

Svensk skogsindustri

I Sverige spelar skogsindustrin en viktigare ekonomisk roll än i de flesta andra europeiska länder. Den står för 10 till 12 procent av industriernas totala omsättning, sysselsättning och förädlingsvärde, alltså bidraget till landets BNP. I flera län står skogsindustrin för 20 procent eller mer av industrisysselsättningen och exportandelen uppgår till 12 procent av den svenska varuexporten. Sverige är världens tredje största exportör av sågade trävaror och världens fjärde största exportör av papper och pappersmassa. Detta gör oss till en skogsindustriell stormakt globalt sett (Skogsinstrumenterna).

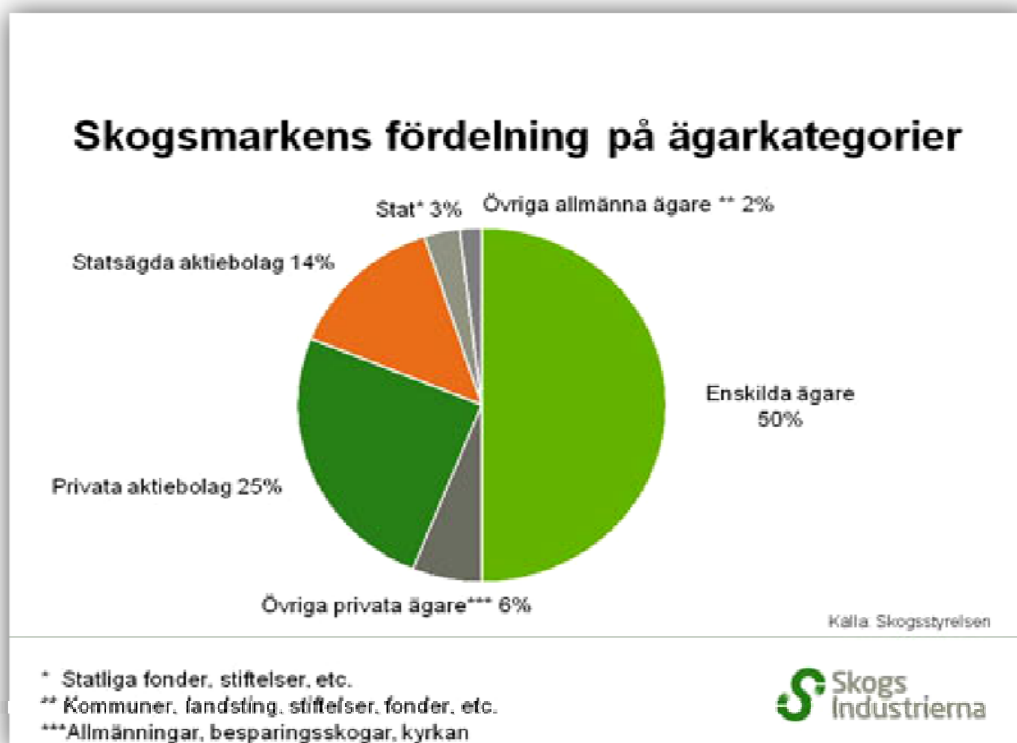

(Bild 1)

(Bild 2)

Majoriteten av Sveriges skogstillgångar är fördelat på tre aktörer: privata aktiebolag, statliga aktiebolag och enskilda ägare där den sistnämnda kategorin står för 50 procent. De privata aktiebolagen äger 25 procent och de statliga 14 procent av skogstillgångarna. Resterande procent ägs av staten, kommuner och landsting och övriga privata ägare (Skogsindustrierna).

(Bild 3)

1.2. Problemdiskussion och problemformulering

Redovisningen av biologiska tillgångar har enligt tidigare studier fått för lite uppmärksamhet från forskare, praktiker och tillsynsmyndigheter i många länder. Intressant nog, har IAS 41 utsatts för mycket kritik från revisorer och andra rapporterande enheter om att standarden är alltför akademisk utformad och att mätmetoderna för de biologiska tillgångarna anses vara olämpliga. Kritikerna påpekar att det akademiska tillvägagångssättet - istället för att fokusera på de praktiska delarna - leder till framställande av missledande information (Herbohn & Herbohn, 2006).

Biologiska tillgångar ska enligt IAS 41 redovisas till verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader på balansdagen. Det verkliga värdet kan vara svårt att tillämpa då det kan räknas fram på olika sätt. Enligt IAS 41 värderingshierarki ska det verkliga värdet främst utgöras av marknadspriser för den specifika tillgången och i andra hand grunda sig på marknadspriser för likartade tillgångar. Slutligen, om det helt saknas marknadspriser ska värderingen bestå av ett nuvärde av de framtida nettobetalingarna som tillgången ger upphov till. Eftersom det i Sverige saknas marknadspriser, enligt författarnas förstudie till uppsatsen, tvingas skogsföretagen i studien SveaSkog, Bergvik Skog, Holmen Skog samt SCA att tillämpa nuvärdemetoden som är en diskonterad prognos av framtida kassaflöden. Metoden har kritiserats av tidigare forskning eftersom nuvärdeberäkningen bygger på subjektiva bedömningar i form av en antagen diskonteringsränta, förväntade genererade kassaflöden och en prognostiserad avverkningscykel. Tillgångsvärdet är således inget konkret utan en approximation grundad på subjektiva antaganden om framtiden, som styrs av företagets incitament att redovisa höga respektive låga värden (Marton 2008b).

Kritiken riktas även mot att orealiserade vinster eller förluster, till följd av värdeförändringar av tillgångar på balansdagen, redovisas i resultaträkningen. Kritiker menar att värdeskillnaderna är alldeles för osäkra för att tas med i resultaträkningen, framförallt för tillgångar med en lång avverkningscykel på 100 år, (Herbohn & Herbohn, 2006). Enligt Elad (2004) ligger orealiserade vinster eller förluster inom Jord- och skogsbruk så långt fram i tiden att verksamheten inte lämpar sig för att inkludera dessa i resultaträkningen. Dessutom påverkar antagandet om realiseringen i framtiden aktieägarnas förväntningar om utdelning idag och ger missledande information om vinstökningen, då bolagen redovisar vinst utan att ha sålt något.

Smith (2006) hävdar att vid en oneutral redovisning förekommer det en risk för justering av siffror och värden till sin egen fördel snarare än att visa den verkliga redovisningsbilden. Då det dessutom saknas verifikationer för den subjektivt bestämda värdeberäkningen resulterar det i en mindre verifierbar redovisning och således en mindre grad av relevans. Även jämförbarhet mellan olika företag kan återkopplas till redovisningens relevans och grundar sig i att företagens mått måste vara jämförbara med varandra. Innebörden är att lika händelser och tillstånd skall redovisas på samma sätt, vilket riskerar att frångås då värdeberäkningen bestäms utifrån subjektiva antaganden. Subjektiviteten resulterar i att parametrarna i värderingsmodellen kan få olika värden beroende på vem som gör bedömningen.

Trots kritiken till verkligt värde anses det däremot i vissa fall vara mer ändamålsenlig i jämförelse med historiska redovisningsmått. Det vore exempelvis ologiskt att värdera en nyfödd kalv utifrån historiska värden. Till skillnad från många materiella tillgångar har biologiska tillgångar möjlighet att förbättra sin fysiska prestanda över tid utan att innehavaren utför något arbete på dem, varför redovisningen till verkligt värde kan vara mer relevant (Marton, 2008b).

Det finns således en logisk förklaring till användningen av verkligt värde på biologiska tillgångar, samtidigt som värderingsmodellen har kritiserats till följd av de subjektiva antagande som krävs. Det vore därför intressant att göra en djupare studie inom problemet, varför ovanstående diskussion har lett oss till följande frågeställningar:

Vilka alternativa värderingsmetoder finns det till skogsbolagens värdering av biologiska tillgångar och hur skiljer de sig jämfört med nuvarande värderingsmetod?

Vilka konsekvenser har metoden med nuvärdesberäkning på redovisningens kvalitativa egenskaper?

Vilka åtgärder kan vidtas för att minska det eventuella problemet?

1.3. Syfte

Syftet med uppsatsen är att ge läsaren en tydligare bild för problematiken med subjektivitet vid värdering av biologiska tillgångar till verkligt värde. Dels att förklara metodens implikationer på redovisningens kvalitativa egenskaper. Värderingen av biologiska tillgångar inom svenska skogsbolag utgör ett exempel på när redovisningen inte fungerar på ett önskvärt sätt och författarna vill uppmärksamma detta.

1.4. Uppsatsens disposition

Kapitel 1- Inledning

Uppsatsens första del omfattas av inledningen som beskriver bakgrunden till uppsatsens ämne, problemdiskussion, frågeställningar samt syfte.

Kapitel 2-Metod

Därefter redogör författarna för uppsatsens tillvägagångssätt och den metodologi som tillämpas.

Kapitel 3- Teoretisk referensram

I tredje kapitlet presenteras den teoretiska referensramen som utifrån en akademisk grund redogör för olika författares syn på värderingen av skogstillgångar och dess bakomliggande mekanismer begränsat till uppsatsens problemformulering och syfte.

Kapitel 4- Empiri

I fjärde kapitlet presenteras författarnas iakttagelser och erfarenheter som tagits fram genom forskningsmetoden.

Kapitel 5- Analys

I analysen jämförs de empiriska nedslagen med den teoretiska referensramen för att skapa en grund till det resultat som skall komma att användas till slutsats och förslag till framtida forskning.

Kapitel 6 - Slutsatser

I detta kapitel knyter författarna an till det övergripande syftet och avslutar uppsatsen med slutsatser utformade för att besvara problemställningarna

Kapitel 7 - Förslag till framtida forskning

Slutligen framlägger författarna förslag till framtida studier.

2. Metod

I detta kapitel redovisas de metoder, samt funderingar kring dessa, som ligger till grund för denna studie.

2.1. Val av ämne

Författarna har utifrån en förstudie av tidigare forskning inom ämnet insett att det finns problem med de nya redovisningsstandarderna när det gäller värderingsmetoden av de biologiska tillgångarna inom skogsbolag. Tack vare uppsatser, årsredovisningar och vetenskapliga forskningsartiklar och rapporter har författarna kommit fram till att värderingen av biologiska tillgångar blir diffus. Därmed har utrymmet för subjektivitet från bolagens sida blivit större än när man som tidigare värderade tillgångarna utifrån anskaffningsvärdet. Det har tidigare skrivits om implementeringen av IAS 41 och dess redovisningseffekter när det gäller svenska skogsbolag men just subjektivitetsproblemet har inte studerats djupare, vidare forskning har istället efterlysts.

2.2. Val av respondenter

Författarna har valt att fokusera studien på noterade bolag eftersom dessa följer IASBs standarder. Icke noterade bolag har valmöjligheten att inte redovisa enligt IAS/IFRS och blir då ointressanta för studien. Svenska bolag och revisionsbyråer har valts för att dessa är lättare att komma i kontakt med jämfört med utländska. Vissa av de valda skogsbolagen äger skog i utlandet och i dessa fall har värderingen mellan de svenska och utländska skogstillgångarna jämförts.

Författarna har med hjälp av en tabell över ägandeförhållandet av skog i Sverige valt ut de fyra största svenska noterade skogsbolagen eftersom de enligt tidigare forskning använder sig av nuvärdesmetoden och därför omfattas av subjektivitetsproblemet. De valda skogsbolagen är: Holmen skog AB, Bervik skog AB, Sveaskog och Svenska Cellulosa AB (SCA).

Författarna har också kontaktat de revisionsbyråer; KPMG och PricewaterhouseCoopers (PwC), som utför revision åt dessa bolag för att få båda sidors uppfattning av problemet. Även mäklare av privata skogsfastigheter har kontaktats eftersom de är en extern aktör som handlar med samma produkter. I vissa områden ägs samma typ av skog av privatpersoner så väl som skogsbolag men är värderad enligt olika metoder och författarna är intresserade av att ta reda på andledningen till detta. De privata mäklare som kontaktats jobbar åt LRF konsult.

2.3. Undersökningsmetod

I samstämmighet med studiens syfte 1.3. har författarna valt en kvalitativ undersökningsmetod med fokus på individuella djupintervjuer för att både erhålla en tydligare förståelse och ge en bakomliggande förklaring till studieproblemet. Undersökningsmetoden möjliggör även för ett närmare perspektiv och en intervjukontroll med respondenterna. En kvantitativ studie har valts bort dels för att respondenterna är, enligt tidigare forskning, för få för att göra en generalisering men även då studiens syfte kräver en djupare analys av studieproblemet som begränsas av en kvantitativ studie.

För att uppfylla studiesyftet kommer ovanstående empiriinsamling kompletteras med informationsinhämtning genom akademiska forskningsrapporter, websidor med anknytning till problemområdet, företagets årsredovisningar samt övriga offentliga dokument med marknadsobservationer som statistik och index.

2.4. Vald intervjuteknik

Som en följd av det stora geografiska avståndet mellan respondenterna, samt för att spara tid har författarna valt att genomföra telefonintervjuer. Dessutom anser författarna att svarsfrekvensen ökar med telefonintervjuer eftersom de är generellt mindre tidskrävande och enklare att planera in för respondenten.

Intervjuerna har varit ostrukturerade vilket bygger på att öppna frågor ställts i syfte att lämna ett brett svarsutrymme för respondenten. Metoden möjliggör för eventuella diskussioner samt djupare förståelse och kunskap inom ämnet enligt författarna. Motsatsen är en strukturerad intervju och har valts bort eftersom den bygger på att svarsalternativen oftast är förutbestämda, begränsar således svarsmöjligheterna och anses därmed vara otillräcklig för studiesyftet. (Holme & Solvang, 1997).

För att uppfylla studiens syfte har intervjufrågorna (Bilaga 1) grundats och formulerats utifrån problemformuleringen 1.2. För att stärka empirins tillförlitlighet har likadana frågor ställts till samtliga respondenter på skogsföretagen. Eftersom revisorerna omfattas av sekretessen att ej utelämna icke offentlig information om sina kundföretag, har intervjufrågorna haft en objektiv infallsvinkel på problemområdet (Bilaga 2). För bättre möjligheter till förberedelse, skickades frågorna till respondenterna några dagar i förväg. Respondenterna från privatmarknaden fick

två kortfattade frågor angående värdering av skogstillgångar (Bilaga 3).

Följande respondenter har deltagit i undersökningen:

- Gunnar Lind - Holmen Skog
- Per Matses och Anders Jakobsson - Sveaskog
- Juhani Toivonen, Bergvik skog
- Martin Johansson - Pwc
- George Pettersson - KMPG
- Carl - Johan Jurss - Chefsmäklare, LRF konsult

På grund av en större omorganisation hade ingen av de tillfrågade respondenterna på SCA tid att ställa upp och bidra med information till uppsatsen. De hänvisade istället till sin senaste årsredovisning. Därför baseras uppgifterna i empirikapitlet på det som författarna har kunnat utläsa ur årsredovisningen från 2009. Vi anser dock att det är av intresse att ta upp och jämföra den information som finns att tillgå med den information som vi har fått från respondenterna på de övriga skogsbolagen.

2.5. Analyismetoden

Den teoretiska referensramen har valts utifrån relevansgrad relaterat till studieområdet och kommer jämföras med de empiriska nedslagen i analysen. Analysen kommer att bestå av empiri som tematiseras och tolkas med fokus på sökning efter återkommande mönster och gemensamma drag. Studieproblemet ska besvaras utifrån *Hur* och *Varför* istället för bara *när*, *var* och *vad*. Analysen kommer inte baseras på personligt tyckande utan kvalificerade slutsatser grundade på teoretiska utgångspunkter och empiriska data. För en tydligare analys kommer frågeställningen att struktureras upp i delfrågor som analyseras för sig. Den grundläggande och viktigaste analysen tas ytterligare fram i slutsatserna.

3. Teoretisk referensram

I detta kapitel presenteras den teoretiska referensramen som utifrån en akademisk grund redogör för olika författares syn på värderingen av skogstillgångar och dess bakomliggande mekanismer begränsat till uppsatsens problemformulering och syfte.

3.1 Redovisningens kvalitativa egenskaper

Med utgångspunkt från användarnas informationsbehov beskriver Smith (2006) de formulerade kvalitetskrav som finns på redovisningen. Dessa kvalitativa egenskaper finns uttryckta i IASBs föreställningsram och den primära egenskapen är redovisningens relevans vilket betyder att redovisningen ska vara användbar för beslut. Andra viktiga kvalitativa egenskaper är jämförbarhet, validitet, verifierbarhet där de två sista kategoriseras tillsammans av Smith under ytterligare en egenskap: tillförlitlighet. Tillförlitlighet handlar om redovisningens förmåga att avbilda en ekonomisk verklighet i företaget. Om redovisningen är tillförlitlig ska den avbilda ”rätt” aspekter av verkligheten på ett sätt som inte är alltför osäkert (Smith 2006).

Validitet innebär att språket och verkligheten i redovisningen ligger i linje med varandra, det vill säga att redovisningen avbildar det den avser att avbilda. Validitetsbegreppet i sig har även det vissa egenskaper och minimikrav för att validitet ska uppnås, en av dess egenskaper är neutralitet. Neutraliteten är till stor del kopplad till avsikterna hos redovisningproducenterna, med andra ord företaget som upprättar redovisningen. Rent konkret innebär kravet på neutralitet att företaget ska sträva efter att på bästa möjliga sätt avbilda verkligheten på det sätt som man uppfattar den. Kriteriet syftar till att motverka varje form av försköning av redovisningen för att ge den bild man vill visas utåt snarare än den bild man egentligen tror på (IASBs föreställningsram).

Verifierbarhet innebär att redovisningen ska vara ett objektiva underlag genom att de mått som används ska kunna ”bevisas” med hjälp av tillexempel fakturor eller transaktioner. Smith skriver dock att de flesta mått som används inom redovisningen är påverkade av subjektiva bedömningar i större eller mindre uträkning, exempelvis bedömning av ekonomisk livslängd på anläggningstillgångar. För att kontrollera den här typen av delvis subjektiva

bedömningar har kravet på verifierbarhet getts ytterligare en innebörd; graden av verifierbarhet är högre ju högre samstämmigheten i bedömningarna är mellan sinsemellan oberoende bedömare. Detta förutsätter dock att verifikationen eller medelvärdet i dessa oberoende bedömares uppskattningar verkligen ger uttryck för det "sanna värdet" (Smith 2006).

Begreppet jämförbarhet har två olika aspekter: jämförbarhet över tid och jämförbarhet mellan företag. Jämförbarheten mellan företag kan kopplas direkt till det tidigare nämnda begreppet relevans. För en investerare på aktiemarknaden är det relevant att kunna jämföra de olika företagen med utgångspunkt från bland annat deras redovisningsmått, därför måste måtten vara jämförbara. Tillexempel ska en investerare kunna jämföra räntabilitetsmålet för att se vilket företag som har haft störst lönsamhet under året. Den grundläggande innebörden i begreppet jämförbarhet är att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt. Tillgångar och skulder som representerar likartade resurser och åtaganden ska alltså värderas till samma belopp i alla företag. Rent konkret innebär det att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt. En något lösare definition på jämförbarhet är att användarna av redovisningen, alltså investerare och kreditgivare med flera, vet vilka spelregler som gäller. Trots att det finns skillnader i värderingen av till exempel tillgångar så vet användarna att de jämförda företagen tillämpar samma regler och trots att prognosunderlaget inte är det bästa så har det iallafall jämförbar kvalitet (Smith 2006).

3.2 Verkligt Värde

Värde kan mätas på olika sätt och de vanligaste är anskaffningsvärde, nyttjandevärde och verkligt värde. Av dessa är verkligt värde svårast att bestämma då det förekommer många olika definitioner. En av dessa är nuvärdet av framtida kassaflöden som grundar sig i värderingen av betalningsströmmarna som tillgången ger upphov till. Eftersom beräkningen bygger på en prognos är det svårt och veta exakt hur stora kassaflöden kommer vara. Nuvärdet skiljer sig gentemot den tidigare nämnda definitionen av verkligt värde - marknadspriset - utifrån värderingens utgångspunkt. I nuvärdet är utgångspunkten företagets framtida inflöden medan den andra definitionen utgår från dagens marknadsvärde (Marton, 2008a).

Jan Engström (2009) anser att valet av tillgångsvärdering beror på vilken information bolaget avser att spegla i dagsläget, i framtiden eller historiskt sätt. Att basera aktievärdering på historiska kostnader när tillgången handlas aktivt på en marknad idag anses exempelvis inte relevant, eftersom bolaget då avser att spegla värderingen i dagsläget.

Utformningen av redovisningsreglerna har varit tämligen svår för att ta fram ett objektiva verkligt värde. Svårigheten uppstår när beräkningen bygger på modeller som kräver subjektiva antaganden, som styrs av företagets incitament att redovisa höga respektive låga värden.

Enligt IASB:s föreställningsram är aktieägarna de primära användarna av redovisningen, till vilka det verkliga- eller aktuella värdet anses mest relevant. Därmed kräver IASB att verkligt värde används för de tillgångar där det finns marknadsvärden, till exempel biologiska tillgångar. Till skillnad från andra materiella tillgångar har biologiska tillgångar en egenskap som gör att verkligt värde är mer relevant, då de har möjlighet att utveckla sin fysiska prestanda över tid utan att innehavaren utför något arbete på dem (Marton, 2008b).

3.3 Värdering av biologiska tillgångar

Standarden IAS 41 syftar till att ange principer för upplysningar och redovisning av jord- och skogsbruksverksamhet för bolag som omfattas av IAS/IFRS. Med biologiska tillgångar avses levande djur och växter samtidigt som skogsbruk motsvarar produkten av den skördade biologiska tillgången exempelvis stockar och timmer. Fram till skördetidpunkten redovisas de biologiska tillgångarna till verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och därefter räknas de som lager och redovisas enligt IAS 2 - Varulager. Definitionen av verkligt värde enligt IAS 41 är följande:

“...det värde till vilken en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs.”

Definition hänvisar till tänkta transaktioner mellan oberoende parter på en aktiv marknad. Därav ska verkligt värde av en biologisk tillgång i första hand utgöras av det aktuella marknadspriset. I de fall tillgången kan relateras till flera olika marknader, ska markanden

som anses vara mest relevant användas. En aktiv marknad existerar då följande villkor är uppfyllda:

1. Handeln avser likartade produkter
2. Det finns vanligen intresserade köpare och säljare
3. Prisinformationen är allmänt tillgänglig.

Om marknadspriser saknas för den avsedda tillgången, ska värderingen av verkligt värde grunda sig på marknadspriser för likartade tillgångar. När de två nämnda metoderna inte kan tillämpas, ska värderingen bestå av ett nuvärde av de framtida nettobetalingarna som tillgången ger upphov till.

3.4 Tidigare forskning

Herbohn, K. F. & Herbohn, J (2006) undersöker de framtida implikationerna av IAS 41 för skogsfastighetsbolag inom den europeiska unionen, baserat på utvecklingen i Australien och Australian Accounting Standards Board (AASB) 1037. Eftersom riktlinjerna och kraven mellan AASB 1037 och IAS 41 är nästintill identiska, har Australien fungerat som ett testland för införandet av IAS 41 i Europa. Det framgår att verkligt värde är enligt IAS 41 enkelt att förstå för redovisningens användare när det finns en aktiv marknad samt att det är relevant och tillförlitligt när det verkliga värdet representerar en värdeförändring. Svårigheten uppstår i praktiken när en aktiv marknad saknas och ett verkligt värde måste framberäknas. En subjektiv uppskattning av det verkliga värdet utgör då en mindre tillförlitlig redovisningsinformation och ger utrymme för misstolkningar samt frisseringar av värdena. Kritiken riktas även mot att orealiserade vinster eller förluster, till följd av värdeförändringar av tillgångar på balansdagen, redovisas i resultaträkningen. Kritiker menar att värdeskillnaderna är alldeles för osäkra för att tas med i resultaträkningen, framförallt för tillgångar med en lång avverkningscykel. Förespråkare hävdar att de vinster eller förluster speglar företagsledningens insatser vid förvaltningen av de biologiska tillgångarna under perioden. Vidare anses de orealiserade värdeförändringarna skapa volatilitet för den redovisade vinsten mellan perioderna och aktieägarns ökade förväntningar på utdelning kan komma att baseras på ett kapital som i dagsläget inte är tillgängligt för företaget. Sammanfattningsvis är standarden inte lika effektivt tillämpbar i praktiken som i teorin då den är alltför akademiskt utformad, vilket resulterar i missvissande värdeberäkningar.

Enligt Elad (2004) är redovisningen till verkligt värde mer ändamålsenligt i jämförelse med historiska redovisningsmått i vissa fall. Det vore exempelvis otänkbart att värdera en nyfödd kalv, baserat på historiska värden. Beräkning av ett anskaffningspris skulle bli komplicerat och leda till tvetydiga värden. Det finns emellertid en risk att de ovan nämnda argument inte främjar målet med en internationell harmonisering av redovisningen. Tillämpningen av marknadspriset, för vad som kan anses vara en likartad tillgång, samt bedömningen av tillgångens nuvärde bygger på subjektiva uppskattningar som resulterar i olika utfall och därmed en minskad jämförbarhet.

Förutom själva timmerproduktionen påverkas det verkliga värdet på skog av olika inslag som: *Materiella fördelar* som bärfrukter och svamp, *Rekreationsanvändning* som jaktmark och *Kulturella värden* som landskap och natur. Dessutom stiger de immateriella värdena relaterat till en ökande befolkning, och i tätt befolkade områden kan värdena även överskrida produktionsvärdet på skogsbruk, (Viitanen, Hannelius & Airaksinen 2006).

4. Empiri

I detta kapitel presenteras iakttagelser och erfarenheter som tagits fram genom intervjuerna.

4.1 Skogsbolag

4.1.1 Holmen skog

Holmen är en skogsindustrikoncern som tillverkar tryckpapper, kartong och trävaror och bedriver verksamhet inom skogsbruk och energi. Det stora egna skogsinnehavet är strategiskt viktig resurs för Holmens framtida utveckling. Holmens produkter omfattar tryckpapper, kartong, trävaror, skogsbruk och energi. Deras egen skog ger merparten av virkesråvaran. Koncernens markinnehav uppgår till cirka 1,3 miljoner hektar, varav en miljon hektar utnyttjas för skogsbruk (Årsredovisning 2009).

Holmen skog använder sig av den tredje metoden för värdering av verkligt värde enligt IAS 41, alltså nuvärde av framtida kassaflöden. Anledningen till detta är deras stora skogsinnehav då det inte finns något marknadspris på en miljon hektar skog i Sverige. Visserligen finns det marknadspriser på mindre enheter men om man skulle applicera dessa på Holmens skogsinnehav så skulle värdet på skogenenligt respondenten Gunnar Lind komma att femdubblas.

Gunnar Lind anser att det finns ett stort inslag av subjektivitet när man använder sig av nuvärdeberäkning av framtida kassaflöden. Bedömningen grundar sig väldigt mycket på antaganden men samtidigt så måste processen måste ske på det sättet. Företaget måste vid värderingen bygga på det man har sett historiskt sett och göra ett antagande angående om man tror att det kommer att fortsätta utvecklas på samma sätt eller om det kommer att ske en förändring. Företaget måste även se till vad som sker i omvärlden såväl som historien. Vid Holmen utgår man från dagsläget när det gäller kostnader och intäkter och de volymer som finns i nuvärdesberäkningen. När man börjar ser man till den historiska utvecklingen av priser på olika sortiment och vilka kostnader som funnits längre bak i tiden. Utifrån detta gör man en bedömning om framtiden. Vid den senaste beräkningen bestämde man att priserna skulle ha en inflationstakt på ca 1% fram till år 2035 och kostnaderna skulle ha en lite högre

inflationstakt fram till samma år, efter det kommer de enligt bedömningen ha samma utvecklingstakt.

Bedömningen av avverkningscykeln är lättare att mäta och blir därmed säkrare och bättre. Där använder man sig av modeller genom vilka man kan utläsa hur mycket skogen kommer att växa beroende på: vilken mark den växer på, vilka andra trädslag som växer där, om den sköts på ett visst sätt etc. På så sätt kan räkna ut ganska väl hur avverkningscykeln ska se ut. Vart tionde år görs en beräkning för hur mycket man kan avverka. Man börjar med att göra en taxering där man undersöker hur skogen ser ut. Taxeringen räknas sedan ut på hela skogsinnehavet. Den senaste bedömningen gjordes år 2000 vilket innebär att en ny bedömning kommer att göras i år. Om det visar sig att tillväxten på skogen har ökat ger detta utslag i den nya beräkningen. Därefter får man titta på hur beräkningen påverkar värdet och räkna på de nya volymerna. Om ny skogsfastigheter köps in så justeras värdet årligen men det handlar om så små volymer att det endast påverkar värdet marginellt. Gunnar Lind säger att det är viktigt att ha en långsiktig och uthållig avverkningsplan för att skogen ska räcka under hela avverkningscykeln som är på 100 år.

Beräkningen av diskonteringsräntan bygger på ett antagande. Den bör ligga på samma nivå i ett antal år om inget oväntat händer därför att om räntan plötsligt skulle ändras innebär det att förändring av värdet sker. Man försöker därmed att hålla räntan stabil men en ändring gjordes förra året då man minskade räntan från 6,5% till 5,5%. Ändringen gjordes som en följd av en omvärdering av skogen då man kom fram till att de priser och kostnader som fanns i modellerna inte speglade den utveckling som skett. Samtidigt som man gjorde denna omvärdering så såg man även över ränteantagandet. Man såg till de räntor som finns på svenska långa obligationer och vilka risker som fanns på lånat eget kapital och kom fram till att den dåvarande diskonteringsräntan var för hög. Värderingen av tillgångarna görs av företaget (Gunnar Lind) tillsammans med koncernekonomer. Revisorer från KPMG granskar och kvalitetssäkrar värderingen och kontrollerer alla antaganden som gjorts.

Enligt Gunnar Lind använder sig Holmen och SCA av samma värderingsmetod. Dock kan det vara så att man gör olika antaganden beträffande priser och räntor, SCA använder sig av en något högre diskonteringsränta i sina modeller och en högre prisinflation. Men de räknar på samma sätt. Gunnar Lind säger att varje skogsbolag måste fundera på vilka förutsättningar man har och hur man ska se på priser och räntor. Det viktigaste är att man inte hoppar mellan åren utan att man håller sig till den linje man har bestämt sig för. Ändrar man modell och

räknesätt från år till år så blir man inte trovärdig. Subjektiviteten utgör ett trovärdighetsproblem för företaget. Förändringar när det gäller till exempel priser kan få omfattande effekter på företagets värde. I dagsläget ligger Holmens priser långt under den prisutveckling som skett de senaste åren. Gunnar Lind berättar att Holmen genomför känslighetsanalyser där man undersöker vad som händer om priserna skulle sjunka, respektive stiga i olika omfattning. Nyligen genomfördes en sådan analys där man räknade på de priser som finns i dagsläget. Om Holmen skulle exekvera de priserna genom hela modellen så skulle deras värde stiga med 7 miljarder. Därför är det viktigt att man är försiktig med förändringar. Det förs hela tiden en diskussion angående ifall de priser som används i modellerna verkligen är rätt priser eller om de ska justeras med anledning av dagens läge och hur en sådan justering ska se ut.

Gunnar Lind anser att det egentligen inte finns några åtgärder som skulle kunna minska subjektiviteten vid värderingen. Den bygger på antaganden och inget är vetenskapligt belagt. Det enda som man eventuellt skulle kunna göra är att förkorta modellerna och räkna på ett mindre antal år. Det viktiga är att lära sig hur skogsnäringen fungerar och fundera på vilka effekter man har på avverkningskostnader, priser etc. Man måste studera omvärlden för att veta att man inte gör fel. Han säger också att det är viktigt att tänka på hur marknaden tar emot signaler som företaget skickar ut när man ändrar på värdena på grund av antaganden som gjorts. Inom Holmen praktiserar man försiktighetsprincipen och de uppskrivningar som gjorts har använts till att skriva ner anläggningstillgångar på andra håll inom koncernen. Samma åtgärd har gjorts tidigare för att möta nedskrivningsbehov. Däremot påverkar inte uppskrivningarna utdelning av eget kapital utan detta baseras på kassaflödet.

4.1.2 Sveaskog

Sveaskog grundades redan 1859 under namnet Kungliga Domänstyrelsen och deras uppdrag var att förvalta kronans mark. Idag säljer de sågtimmer, massaved och biobränsle. Kunderna är sågverk och trämekanisk industri, massa- och pappersindustri samt energiföretag. De upplåter dessutom skogsmark för andra näringar såsom vindkraft och naturturism. Skogen är kärnan i Sveaskogs verksamhet. Sveaskog bedriver ett hållbart skogsbruk som utgår från långsiktiga avverkningsberäkningar (Årsredovisning 2009).

Precis som Holmen använder sig Sveaskog av nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden vid värderingen av sina biologiska tillgångar. De ser inte något alternativt tillvägagångssätt då det inte finns någon genomlyst marknad för så stora skogsinnehav som företaget har.

Under kalenderåret förekommer det lite förändringar i själva modellen men i samband med årsbokslut och liknande ifrågasätts alla delar i modeller. Man bollar tankar både internt och med externa experter och revisorer. Avverkningstakten beslutas av styrelsen och beslutet är aktivt för den närmaste perioden på mellan 5-10 år. Avverkningscykeln bestäms utifrån en modell. Inga ändringar av diskonteringsräntan har gjorts sedan införandet av IFRS/IAS men den granskas kritiskt en gång per år. Styrelsen fattar beslut även om detta och ett nytt beslut kommer att fattas i slutet av detta år. Vid beräkning av diskonteringsräntan görs tre olika analyser där man bland annat tittar på aktiemarknaden, WACC (weighted average cost of capital) och vad som har hänt i prisbilden. Utifrån de här tre analyserna så får man fram ett spann av räntesatser och inom det spannet ska den aktuella diskonteringsräntan ligga. Man försöker vara konservativ och hålla sig till samma ränta så länge den ligger inom spannet.

För minska eventuell subjektivitet vid värderingen försöker man se till att ha en modell och tillämpning som är så konsistent som möjligt. På så sätt kan man undvika subjektivitet mellan åren. För att undvika för stora kast på grund av prissättning så räknar Sveaskog ut tio års medelpriser vilka används som utgångspunkt för intäktssidan. Dessa medelpriser tas fram utifrån de lokala marknaderna. De mitt inne i den processen och har ännu inte kommit upp i tio år utan befinner sig just nu i år sju. När de kommit upp i tio år så kommer de successivt att byta ut det äldsta och lägga till det senaste genomsnittspriset. Vid bedömning över tiden beaktar man hur man tror att priserna och kostnaderna kommer att utvecklas, och den bedömningen grundas på makroekonomiska uppgifter. Dock tillägger de att de själva gör värderingen och därmed är det ju klart att det finns inslag av subjektivitet. När det gäller inflationssatsen så lutar de sig på riksbankens inflationsmål.

Enligt Sveaskog ligger de flesta stora skogsbolag i Sverige ganska nära varandra när det gäller bedömning och beräkningssätt. Det kan skilja lite grand med vissa antaganden som till exempel inflationsantaganden och därmed blir ju också räntan annorlunda, med annars så ligger man modellmässigt nära varandra.

Vid beräkning av värdet på de biologiska tillgångarna använder man i grunden sina egna data utöver det har man samverkan med en extern part som hjälper till med underlag för beräkning

av diskonteringsräntan. Denna person fungerar som en input och jobbar också mot andra skogsbolag så att man ser att alla har en likartad grund. Alla värderingar och beslut fattar företaget själva men de försöker få en så bra faktagrund som möjligt inför besluten.

Rent allmänt anser respondenterna från Sveaskog att IAS 41 innebär att en sofistikerad och komplicerad modell tillämpas som faktiskt bygger på hundra års framtida kassaflöden där man måste göra en bedömning av hur prisutvecklingen och kostnadsutvecklingen ser ut. På något sätt måste göra detta utan att betänka hur ser marknader och avverkning ut om hundra år. Det är få som kan se den bilden framför sig. Hela modellen bygger därmed på ett antal antaganden.

4.1.3. Bergvik skog

Bergvik Skog koncernen bildades den 25 mars 2004 och förvärvade samtidigt 1 542 000 hektar produktiv skogsmark från Stora Enso och 321 000 hektar från Korsnäs. Verksamheten är i hög grad styrd av långsiktiga avtal som vid bildandet 2004 träffades mellan Bergvik Skog och Stora Enso respektive Korsnäs. Dels ett 15-årigt virkesavtal som ger Bergvik Skog skyldighet att sälja och Stora Enso/Korsnäs skyldighet att köpa och avverka en avtalad årlig volym av avverkningsrätter. Dels ett serviceavtal där Stora Enso och Korsnäs förbinder sig att på uppdrag av Bergvik Skog utföra skogsvård och andra operativa tjänster samt allmän skoglig service och tillsyn. Vid utgången av året uppgick den totala produktiva skogsarealen till ca 1,9 (Årsredovisning 2009).

Även Bergvik skog värderar sina biologiska tillgångar utifrån nuvärde av framtida kassaflöden. Skälet till detta är att det är knepigt att ange marknadspriset för 2 miljoner hektar mark. Det finns marknadspriser för 500-5000 hektar men förmodligen ingen som kan köpa så mycket som 2 miljoner hektar och därmed blir det knepigt att utgå från marknadspriser för den typen av skogsfastigheter. Värderingen blir ganska teknisk och utgår från den kundkategori som de vänder sig till och framförallt skogsindustrins betalningsförmåga, med andra ord: vad kan de betala för massaved och timmer. Sedan härleder man denna uppskattning och gör en industriell kalkyl över vad skogen kan tänkas vara värd. Om man räknar detta per hektar så blir det ett lägre värde än vad man säljer en 1000 hektars fastighet för.

Samma metodik och teknik används vid beräkning av kassaflöden, diskonteringsränta och avverkningscykel mellan de olika redovisnings perioderna. Vid beräkning av kassaflöde

använder sig Bervik av en 90 årig kassaflödesmodell med vilken man räknar ut kassaflöden för 90 år framåt för skogen. Enskilda förutsättningar kan ändras från år till år, till exempel priset för olika skogsvårdsinsatser. Men grundprinciperna och filosofin i modellen är densamma. Vid beräkning av kassaflödet finns det enligt Juhani Toivonen ett stort mått av subjektivitet som man kan möta genom att prata med kollegor och revisorer för att få utomståendes synpunkter.

Bervik skog bedömer sin avverkningscykel till 90 år vilket är något kortare än andra stora svenska skogsbolag men detta förklarar man med att de andra skogsbolagen äger nordligare skog som har långsammare tillväxt. Tidigare hade Bergviks skog en avverkningscykel på 100 år men de bedömer att den kortare avverkningscykeln är mer riktig.

När det gäller diskonteringsräntan anser Juhani Toivonen att det inte finns någon absolut sanning. Bergviks diskonteringsränta ligger på 6,25% och inga ändringar har gjorts, men han säger att detta kan diskuteras och man kan lika gärna argumentera för en ränta på 5,25% men för att göra en ändring behöver man ha väldigt bra motiv. Det finns inga rätta svar.

Bervik skog äger och köper fortlöpande skog i Lettland. Förutsättningarna mellan Lettland och Sverige är väldigt likartade, till exempel är rotationsperiod och slutkunderna som köper produkten densamma, därför använder de sig av samma metod och samma modell för värdering. Det finns vissa parametrar som skiljer sig åt i Lettland jämfört med Sverige, exempelvis å priser, men filosofin och modellen är densamma. Juhani Toivonen säger att i teorin skulle man kunna tänka sig att om företaget ägde snabbväxande plantageskog i till exempel Sydamerika så skulle de få fundera på andra principer då omloppscykeln är kortare och även synen på den växande skogen är annorlunda. Men i Bergviks fall så används samma metod i båda länderna. Även Bergvik skog räknar ut sin avverkningscykel med hjälp av en modell. Mellan Sverige och Lettland så kan då det lokala marknadspriset på råvaran eller andra faktorer ha en viss påverkan på en eventuell skillnad i värderingsmetoden.

Tillskillnad från andra stora svenska skogsbolag så är Bervik skog uteslutande ett skogsägande företag och har ingen skogsindustri. Inom till exempel SCA så är skogsdelen mycket liten. Men förutom det så är skillnaderna små och Juhani Toivonen tror att modellerna som används liknar varandra. Värderingen av de biologiska tillgångarna görs av en extern part, Nordea, som sköter den rent praktiska delen. Bervik för en diskussion med dem men Nordea tar fram själva modellen. Samarbetet beror på en överenskommelse som Bervik har gett till sina långivande banker. Förutom det samarbetar även med revisorer som granskar och diskuterar de ställningstaganden som har gjorts vid värderingen.

Juhani Toivonen anser att införandet av IFRS standarder är ett steg i rätt riktning och en förbättring jämfört med redovisningsrådets tidigare rekommendationer. Den gamla metoden som baserades på anskaffningsvärdet var missvisande då värderingen blev väldigt beroende på när marken införskaffades. Trots det är värdering enligt IAS 41 vanskelig och lämnar utrymme för subjektivitet eftersom standarden är komplex och bygger på antaganden finns det mycket utrymme för tyckande. Men han säger också att det är knepigt att värdera nordisk skog då den har så lång växttid och konstig cykel. De åtgärder som kan vidtas för att minska eventuell subjektivitet vid värderingen av de biologiska tillgångarna är enligt honom att föra en dialog med likasinnade som Holmen och SCA för att veta hur de ser på saken. Man bör även föra dialog och dryfta viktiga variabler med annan expertis.

4.1.4 SCA

SCA är ett globalt hygien- och pappersföretag som utvecklar, producerar och marknadsför personliga hygienprodukter, mjukpapper, förpackningar samt tryckpapper och sågade trävaror. Europa är SCAs huvudmarknad, men koncernen har även starka positioner i Nordamerika, Latinamerika och Stillahavsasien. I Europa finns SCA Forest Products som tillverkar tryckpapper, massa, virke och sågade trävaror. SCA äger cirka 2,6 miljoner hektar skogsmark. Som ett komplement till skogsverksamheten bedriver SCA en omfattande sågverksrörelse (Årsredovisning 2009).

SCAs skogstillgångar delas upp och redovisas dels som biologiska tillgångar, det vill säga rotstående skog, dels som marktillgångar. Skillnaden mellan det redovisade värdet på rotstående skog och det totala värdet på skogstillgångarna utgörs av skogsmark. Skogsmarken redovisas som anläggningstillgång. De biologiska tillgångarna värderas och redovisas till verkligt värde efter avdrag för uppskattade försäljningskostnader. Eventuella värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Då marknadspris eller annat jämförbart värde saknas för tillgångar av SCAs omfattning värderas de biologiska tillgångarna, det vill säga rotstående skog, till värdet av förväntade framtida kassaflöden. Beräkningen av kassaflöden baserar sig på befintliga, hållbara avverkningsplaner och bedömningar avseende tillväxt, virkespriser, avverkningskostnader och skogsvårdskostnader, inklusive utgifter för lagstadgad återplantering. Hänsyn tas till miljörestriktioner och andra begränsningar. Avverkningsplanen görs utifrån den senaste tillgängliga skogstaxeringen vilken uppdateras vart tionde år. Alla dessa antaganden som ligger till grund för kassaflödesberäkningen är i huvudsak

erfarenhetsbaserade och förändras endast i de fall förändring av nivåer för pris och kostnad bedöms vara långsiktiga. Kassaflödet omfattar en produktionscykel som av SCA bedöms uppgå till i genomsnitt 100 år. Den diskonteringsfaktor som används är den kapitalkostnad (WACC), som normalt används vid värdering av motsvarande tillgångar.

Under fjärde kvartalet genomfördes den årliga värderingen av rotstående skog. Samma värderingsmodell som användes 2007 och 2008 användes även 2009. Värderingen grundades på avverkningsplanen som är baserad på 2006–2007 års skogstaxering. Vid värderingen 2009 gjordes ingen förändring av kalkylräntan (WACC) vilken uppgick till 6,25% och värderingen i fjärde kvartalet medförde ingen justering av den planerade värdeförändring av skogstillgången som redovisades löpande under året.

4.2. Privatmäklare

4.2.1 LRF konsult

LRF Konsult Skogsbyrån är en del av LRF Konsult med drygt 100 skogsekonomer, fastighetsmäklare och värderingsmän spridda över hela landet. De är den ledande aktören för ekonomisk rådgivning mot privata skogsägare i Sverige.

Som Sveriges största mäklare av jord och skogsfastigheter samlar LRF in data från alla sina försäljningar. De förmedlar ca 1100 fastigheter varje år har statistik sedan ca 15 år tillbaka.

Det värde som används är därmed ett aktuellt marknadsvärde från försäljningar av fastigheter som varit ute på den öppna marknaden. Dessutom fångar de även upp de fastigheter som försäljes via fastighetsreglering vilket exempelvis inte Jordbruksverket eller SCB gör utan försäljningen kommer med i statistiken oavsett fång.

I LRFs mäklarsystem fyller varje mäklare i uppgifter kring den avslutade försäljningen. Där tar man hänsyn till hur stor del av köpeskillingen som utgörs av åker, skog bostadsbyggnad med mera. Deras statistik släpps två gånger per år, varje hel och halvår, och brukar fånga medias och övriga aktörers intresse.

När det gäller värdering av skog är det framförallt skogsbruksplanen och dess virkesförråd som man tar hänsyn till. Ofta värderas även jakträtten. Värdet uttrycks i kr per m³, så kallade skogskubikmeter.

Enligt respondenten har det visat sig att LRFs prisstatistik ligger mycket nära det aktuella marknadsvärdet i de allra flesta fallen. Sen måste man komma ihåg att det är marknaden som

styr och avvikelser förekommer alltid beroende på typ av fastighet, läge antalet spekulanter och så vidare.

4.3 Revisorer

Då revisorernas svar var väldigt likartade har författarna valt att slå ihop de olika intervjuerna under samma rubrik.

Enligt respondenterna tillämpas nuvärdemetoden på skogsfastigheter eftersom det i dagsläget saknas en bättre modell som reflekterar det verkliga värdet. Då det inte förekommer några transaktioner mellan köpare och säljare av skogsfastigheter bestående av flera miljoner hektar, saknas det ett relevant marknadspris vilket i sig hade varit mest fördelaktigt.

Det förekommer marknadspriser på mindre skogsarealer som exempelvis 100 hektar men att använda det priset som ett riktmärke för skogsarealer på 3 miljoner hektar blir missvisande då priset per hektar är högre för de mindre skogsarealerna. Transaktioner på mindre skogsbestånd skulle kunna tolkas som *senaste priset på en likartad tillgång* men tillämpas inte eftersom det finns andra värdebetingelser som influerar priset på mindre skog. Jaktmark är ett exempel på en värdebetingelse som kan höja värderingen på skog.

För att i redovisningen främja den aktuella bedömningen om framtiden, tillåter regelverket i teorin hur stora justeringar som helst vid värdeberäkningen av skogsfastigheter mellan redovisningsperioderna. I praktiken görs emellertid inga stora justeringar av parametrarna i värdemodellen mellan åren eftersom fokus sätts på att bedöma och följa långsiktiga trender. Avverkningscykeln för ett skogsområde prövas och bedöms vart tionde år för respektive företag. Inför eventuella justeringar av parametrarna, analyseras samtidigt olika utfall av nuvärdet som i slutändan inte accepteras obehindrat utan måste även vara väl argumenterade. Samtidigt är det företagets skyldighet att justera värdet om det finns tydliga anledningar till det.

Enligt respondenterna förekommer det åtminstone en liten grad av ett subjektivt inflytande vid fastställandet av samtliga parametrar i nuvärdemodellen. I avverkningscykeln är subjektiviteten relativt begränsad då den fastställs av den biologiska vetenskapligheten och dessutom är det ingen som kan fastställa om huruvida avverkningscykeln blir 90 eller 110 år.

Små justeringar om exempelvis 0,3 procentenheter i diskonterings-satsen kan resultera i stora förändringar i nuvärdet över en 100 års period. För att minska den subjektiva bedömningen hyrs det in en tredje objektiv part för beräkning av diskonterings-satsen. Då diskonteringsräntan eller avverkningscykeln ändras är det viktigt att företaget lämnar en känslighetsanalys i årsredovisningen som visar potentiella utfall i nuvärdet vid de eventuella ändringar.

Beräkningen av kassaflödet är sammankopplad med det framtida försäljningspriset på tillgången efter avdrag för försäljningskostnader. Kassaflödet kan även brytas ner i mindre parametrar som *antagandet om prisbilden på skog i framtiden* eller *antagandet om avverkningskostnaderna*. Även då måste företagen finna stöd för sina antaganden.

Respondenterna hävdar att det subjektiva inflytandet kan vara svårt att förhindra men påpekar att det viktigaste är att siffrorna kan härledas från verkligheten och konjunkturutvecklingen i Sverige. Revisorn på PWC menar att subjektiviteten utgör ett problem men samtidigt löser den ett annat, vilket motiveras med att trots subjektiviteten, beaktar den nuvarande värderingsmodellen framtiden vilket den förra inte gjorde som grundades på historiska värden. Standarden kräver att skogsfastigheterna prövas för omvärdering vid varje redovisningsperiod vilket är relevant då tillgången kan ha minskat alternativt ökat i värde, till följd av nya subjektiva antaganden.

Rangordningen för värderingsmetoden som standarden rekommenderar anses relevant då marknadspriser är mest fördelaktiga. Respondenterna menar det råder ingen tvekan om att standarden inte är lämpad värdering av skogstillgångar på norra halvklottet, utan snarare för jordbruk. Exempelen som tas upp i standarden är främst för jord- och lantbruk och det är en oerhört stor skillnad mellan värdering av skogstillgångar och nästa års skörd. Standarden kan lämpa sig för exempelvis ett eucalyptusplantage i Brasilien som avverkas på 6 år men inte för skog i Sverige med en 100-årig avverkningscykel. Samtidigt påpekar respondenterna att standarden är nog tillfredställande men eventuellt önskas en justering där tydliga riktlinjer eller regler särskiljs mellan grödor som avverkas inom 1 år och tillgångar med betydligt längre avverkningscykel.

5. Analys

I detta kapitel jämförs de empiriska nedslagen med den teoretiska referensramen för att skapa en grund till det resultat som skall komma att användas till slutsats och förslag till framtida forskning. De olika frågeställningarna analyseras var för sig.

5.1 Vilka alternativa värderingsmetoder finns det till skogsbolagens värdering av biologiska tillgångar och hur skiljer de sig jämfört med nuvarande värderingsmetod?

För bolagen i studien, enligt IAS 41 definition, ska det verkliga värdet främst utgöras av marknadspriset på en aktiv marknad som i sin tur existerar då det finns en handel av likartade produkter, att det finns intresserade köpare och säljare samt att prisinformationen är tillgänglig. Det förekommer ingen aktiv handel av miljonhektar skog och därför saknas ett marknadspris. Däremot finns ett marknadspris för skogstillgångar på privatmarknaden vilket kan anses vara, men inte är, ett ”marknadspris för likartade tillgångar”. Trots att det för privata skogsfastigheter finns faktiska transaktioner mellan oberoende köpare och säljare som objektivt stärker värdets tillförlitlighet, anses marknadspriserna inte vara användbara för beslut för företagen som innehar enorma skogsarealer.

Enligt respondenten från LRF konsult värderas privata skogstillgångarna utifrån ett aktuellt marknadsvärde från försäljningar som varit ute på den öppna marknaden. LRF fångar dessutom upp de fastigheter som säljs via fastighetsreglering och får på så sätt en helhetsbild över alla försäljningar oavsett omfattning. Därför är deras uppskattning av marknadspriser på skogsfastigheter i Sverige en bra utgångspunkt för jämförelse mellan privatmarknaden och den marknad som skogsbolagen agerar på.

Samtliga skogsbolag som omfattats av undersökningen värderar sina biologiska tillgångar utifrån en beräkning av framtida kassaflöden. Alla tillfrågade respondenter anger att anledningen till detta är att det inte finns några tillgängliga marknadspriser för så stora skogsinnehav som skogsbolagen har. Priset på den privata marknaden är alltså enligt dem inte användbart för beslut eller relevant eftersom den räknas fram utifrån en annan utgångspunkt

och andra faktorer till följd av skogens annorlunda syfte jämfört med företagens skogsfastigheter.

Företagens skogsfastigheter syftar till att i slutändan skördas för försäljning och därmed är utgångspunkten för värderingen framtida priser på massved och timmer.

Privatmarknadens skog har däremot ett mer rekreativt syfte där andra betingelser, mer än framtida virkespriser, som påverkar skogsvärdet. Det kan vara licens för jaktmark men även värdet för möjligheten att plocka svamp och bärfrukter. Tillämpningen av privata marknadspriser på bolagens skogstillgångar skulle inkludera faktorer som jaktlicens, vilket företaget inte kan dra fördel av i sin verksamhet och borde således inte påverka skogsvärderingen för att upprätthålla relevansen i redovisningen.

5.2 Vilka implikationer har det på redovisningens kvalitativa egenskaper?

Redovisningens *validitet* kan ifrågasättas om subjektivitet tillåts vid värdering av tillgångar då ett av grundkraven på validitet är *neutralitet*. Eftersom neutraliteten är kopplad till redovisningsproducenterna är den till stor del påverkad av själva företaget. Därmed blir företaget ansvariga för att inte låta subjektiva bedömningar komma in vid värderingen av tillgångar. Samtliga intervjuade respondenter har uppgett att de är medvetna om subjektivitetsproblemet vid värdering av verkligt värde utifrån framtida kassaflöden. Gunnar Lind från Holmen skog säger att det utgör ett stort trovärdighetsproblem och att man från företagets sida måste vara medveten om vilka signaler man sänder ut till marknaden när man gör förändringar som grundat sig på antaganden. Respondenterna från Sveaskog och Bergvik skog anser att IAS 41 är en komplicerad standard där värderingen grundas på antaganden om händelser som sker långt fram i tiden vilket gör det är svårt att se bilden framför sig. Genom att vara medvetna om problemet och vara ärliga om det kan företagen jobba för att motverka subjektiva bedömningar och på så sätt främja redovisningens neutralitet.

Smith skriver skriver att själva syftet med kriteriet med neutralitet är att motverka varje typ av försköning av av redovisningen som företaget kan tänkas göra för att ge ett bättre bild än verkliga. Han tar upp ett exempel på bristande neutralitet när ett företag gör omotiverade upp- eller nedskrivningar av tillgångar. Ett av bolagen i undersökningen, Holmen skog, har gjort uppskrivningar av tillgångar och motiverar detta med att man behövt möta nedskrivningsbehov på andra håll i koncernen. Detta är en åtgärd som gjorts tidigare och man hävdar trots det att företaget handlar enligt försiktighetsprincipen. Frågan är om motiverandet

av uppskrivningarna är tillräckligt starkt motiverade och därmed kan en användare av redovisningen även fråga sig om den verkligen är neutral.

Ett sätt att kunna säkerställa att redovisningen verkligen är ett objektiva underlag (verifierbarhet), trots inslag av flera mer eller mindre subjektiva bedömningar, är enligt Smith att låta utomstående oberoende experter göra bedömningar och ju högre samstämmigheten är mellan dessa oberoende granskare desto högre blir verifierbarheten. Samtliga intervjuade respondenter anger att deras bolag använder sig av externa experter vid uppskattningen av värdet på de biologiska tillgångarna. Utöver auktoriserade revisorer som granskar redovisningen använder till exempel Bergvik skog sig av en extern part för hela värderingen av sina biologiska tillgångar. Sveaskog samverkar med en extern part vid beräkning av diskonteringsräntan, de fattar själva alla beslut men ser till att ha en så bred grund som möjligt att stå på när dessa beslut fattas. Om dessa oberoende experters bedömningar verkligen är ett uttryck för "det sanna värdet" så borde verifierbarheten hos redovisningen kunna betraktas som hög.

Den fjärde kvalitativa egenskapen som IASB och Smith redogör för är jämförbarhet vilken har två aspekter varav den ena är jämförbarhet mellan företag och den andra över tid. I intervjuerna har det framkommit att de olika skogsbolagen använder sig av likartade modeller och värderingssätt när det gäller de viktiga parametrarna; diskonteringsränta, avverkningscykel och kassaflöde vilket stärker jämförbarheten mellan företag. Författarna själva har inte haft någon insyn i exakt vilka modeller eller metoder som används men enligt de intervjuade respondenterna tillämpas liknande metoder inom de olika bolagen. I intervjun med Sveaskog framkom det att företaget försöker att vara så konsekventa som möjligt vid värderingen av tillgångarna genom att använda sig av samma modell mellan de olika redovisningsperioderna. Även Bergvik skog använder sig av samma teknik och metodik mellan perioderna, på så sätt blir utrymmet för subjektivitet mindre mellan åren vilket leder till en förbättrad jämförbarhet över tid.

Smith skriver att den grundläggande innebörden i begreppet jämförbarhet är att lika händelser och tillstånd ska redovisas på samma sätt. Tillgångar och skulder som representerar likartade resurser ska redovisas till samma belopp i alla företag. Då samtliga tillfrågade företag i samma bransch använder samma modeller vid värderingen av likartade tillgångar borde därmed beloppen bli desamma. På så sätt kan företagen även uppnå den något lösare definitionen av jämförbarhet som Smith beskriver, där användarna av redovisningen

(investerare, kreditgivare etc.) har en förståelse för vilka spelregler som gäller och är medvetna om att trots att prognosunderlaget inte är det bästa så har det iallafall jämförbar kvalitet.

Precis som Marton (2008a) påstår är nuvärdet svårt att definiera eftersom nuvärdet för skogsfastigheter är en långvarig prognos där avverkningscykeln, kassaflödena och diskonteringsräntan är enligt den empiriska studien svåra att förutse och att beräkna. Men för att bibehålla trovärdigheten och relevansen i värdet genomför bolagen omprövningar av skogsvärdet på balansdagen, i slutet av varje år. Bedömningen av avverkningscykeln bygger på modeller som tar hänsyn till skogsmarken, andra trädslag i området samt den totala skötseln av skogen. Därmed finns det en biologisk vetenskap som begränsar den subjektiva bedömningen för avverkningscykeln. Företagen har exempelvis svårare för att påverka marken som skogen växer på samt trädslagen i området. Det är snarare skötseln av skogen som lämnar utrymme för subjektiva antaganden, där det kan finnas överoptimistiska inslag för hur skogen verkligen sköts. Företagen hyr även in en extern objektiv part för att räkna fram diskonteringsräntan. Den externa parten har erfarenhet från ränteberäkningar hos andra skogsföretag i samma bransch, vilket stärker jämförbarheten i beräkningarna och minskar företagets utrymme för subjektivitet. Jämfört med diskonteringsräntan och avverkningscykeln har beräkningen för kassaflödena mest utrymme för subjektiva antaganden. Kassaflödena baseras nämligen på antaganden om framtida virkespriser, kostnader för avverkning och skogsvård inklusive utgifter för lagstadgad plantering. Den empiriska forskningen visar inte på att det finns några konkreta modeller som begränsar bolagens antaganden om de framtida priserna och kostnaderna, mer än inflationstakten som bestäms externt.

5.3 Vilka åtgärder kan vidtas för att minska det eventuella problemet?

Standarden kräver en sofistikerad och komplicerad uträkning över en 100 års period där svårigheten ligger i att prognostisera kassaflödena som är grundade på pris- och kostnadsutvecklingen. Enligt empirin i studien är införandet av IAS 41, som ersatte de tidigare rekommendationerna för redovisning av tillgångar, ett mer relevant sätt att värdera skog på.

Tidigare berodde värderingen på anskaffningsvärdet vilket var missvisande eftersom värdet relaterades till när marken införskaffades istället för framtida försäljningar av skog vilket är mer relevant. En av nackdelarna med nuvärdeberäkningen är de subjektiva bedömningarna

som krävs för att modellen ska fungera. För att med subjektiviteten fortfarande upprätthålla en hög jämförbarhet och verifierbarhet är en förbättringsåtgärd att skogsföretagen konsulterar med varandra vid värderingen av skogsfastigheterna. Konsultationen skulle exempelvis främja ett likvärdigt sätt att beräkna framtida kassaflöden, grundade på gemensamma antaganden om framtida virkespriser samt avverkningskostnader.

Om konsultationen mellan bolagen inte lämpar sig till följd av konkurrens är det fortfarande viktigt att företagens utrymme för subjektivitet begränsas, för att minska möjligheten till justeringar utifrån incitamenten att redovisa låga eller höga siffror. Antaganden ska därför härledas från pris- och kostnadsutvecklingen i branschen med hänsyn till konjunkturen. Det som är viktigt är att parera den subjektivitet som finns, att lämna en känslighetsanalys som visar potentiella utfall vid justeringar av parametrarna i nuvärdemodellen.

Enligt empirin råder ingen tvekan om att standarden är olämplig för värdering av skogstillgångar på de nordligare delarna av jordklotet. Standarden är snarare lämplig för jordbruksvärdering som har en maximal avverkningstakt på några år, än värdering av skogsfastigheter som avverkas på c:a 100 år. Större justeringar är enligt den empiriska studien inte nödvändiga att genomföra inom standarden utan enbart att skapa tydliga riktlinjer eller regler som särskiljs mellan biologiska tillgångar som avverkas på väldigt kort eller lång tid.

6. Slutsatser

I detta kapitel knyter författarna an till det övergripande syftet och avslutar uppsatsen med slutsatser utformade för att besvara frågeställningar.

Författarnas syfte med studien var att utröna subjektivitetsproblemet vid företagets tillämpning av nuvärdemodellen vid framtagningen av verkligt värde på skogsfastigheter. Studien skulle således studera implikationen på redovisningen och beakta alternativa värderingsmöjligheter. Dessutom skulle författarna belysa möjliga åtgärder för att minska problemet med subjektiviteten.

Enligt tidigare forskning förespråkas verkligt värde framförallt då det finns en aktiv marknad för tillgången och metoden kritiserar först då företagen själva måste använda sig av en nuvärdeberäkning då marknadspriser saknas. Det är vid tillämpningen av nuvärdemetoden som subjektiva antaganden måste göras och lämnar ett utrymme för en eventuell frisering av siffror, beroende på företagsledningens incitament att redovisa höga eller låga värden. I Sverige saknas lämpliga marknadspriser och för att få fram ett relevant verkligt värde måste de stora skogsbolagen med enormt stora hektar av skogsfastigheter använda sig av en nuvärdeberäkning av framtida kassaflöden. Trots att den privata marknadens priser är en bra utgångspunkt vid värderingen är den inte relevant för bolagens värdering. Enligt den empiriska forskningen är det privata marknadspriset 5 gånger större per kubikmeter än företagets beräknade kassaflöden för sin egen skog. Det torde vara orimligt att den stora skillnaden beror enbart på värdebetingelser som jaktlicens eller liknande, utan möjligen gör företagen medvetna undervärderingar av sina tillgångar ty försäljningen ligger så långt fram i tiden och att intäkten ännu inte är säkerställd.

För att upprätthålla en högre grad av neutralitet konsulterar företagen med externa och objektiva specialister vid beräkningen av nuvärdemodellens komponenter, avverkningscykeln, kassaflödena och diskonteringsräntan. De externa parterna har även insyn i andra skogsbolags värderingsmetoder och strävar efter att bolagen uppskattningar inte skiljer sig, vilket ökar verifierbarheten då det finns en sammstämmighet mellan flera parter. Företagen strävar efter att inte genomföra markanta justeringar i modellerna mellan redovisningsperioderna för att ha en jämförelse över tid. Företagen i studien tillämpar likadana modeller med liknande

uppskattningar av nuvärdmodellens parametrar vilket förbättrar jämförbarheten mellan företag.

Eftersom bedömningen av avverkningscykeln grundar sig på faktorer som företagen inte har en direkt kontroll över, som marken skogen växer på samt trädslagen runt omkring, anses de subjektiva antaganden tämligen begränsade. Diskonteringsäntan kalkyleras fram delvis eller helt av externa parter vilket även stärker en objektiv bedömning. Enligt studien förekommer det inga konkreta modeller som begränsar företagens subjektiva uppfattningar om kassaflödena, varför författarna ser kassaflödena som parametern i nuvärdmodellen med mest utrymme för subjektivitet.

För att öka verifierbarheten och jämförbarheten är en förbättringsåtgärd att företagen konsulterar med varandra vid beräkningen av verkligt värde samt att deras antaganden härleds från konjunktur- och branschutvecklingen. Dessutom borde standarden IAS 41 särskilja på riktlinjer för tillgångar med 100 års avverkningscykel och tillgångar som avverkas på betydligt kortare tid. Dagens utformning av standard anses inte vara lämplig för värderingen av Sveriges skogsfastigheter till följd av den långa avverkningstakten.

7. Förslag till framtida forskning

I detta kapitel lägger författarna fram förslag till framtida forskning och studier.

Den här studien, och även en stor del av den tidigare forskning som författarna har läst, har fokuserat på värderingen av skogsfastigheter i Sverige. Det skulle vara intressant att se hur värderingen av skogstillgångar i övriga Europa sker, vilka modeller och beräkningsmetoder som används och om de liknar de som tillämpas i Sverige eller om de olika länderna kan lära sig av varandra. Denna studie har visat att det svenska skogsbolaget Bergvik skog värderar sina utländska skogstillgångar på samma sätt som de svenska eftersom förhållandena mellan de olika länderna är liknande. Dock har studien bara rent teoretiskt nämnt hur metoderna skulle behöva ändras om företagen ägde skog i sydligare länder där tillväxtförutsättningarna och hanteringen av skogen skiljer sig. Det skulle även vara av stort intresse att se hur företag med skogsinnehav i USA värderar sina skogstillgångar i enlighet med GAAP.

Författarna har tidigare nämnt det faktum att omvärdering av biologiska tillgångar inte tas upp i totalresultatet. Som ett komplement till den forskning som redan gjorts skulle en undersökning som fokuserar på varför förändringarna inte tas upp i totalresultatet och vad konsekvenserna skulle bli om det gjordes vara av intresse. För en djupare efterforskning skulle man även kunna undersöka utfallet av den årliga omvärderingen av tillgångarna relaterat till vinstökning och utdelning.

Under skrivandets gång har författarna flera gången önskat en större insyn i de värderingsmodeller och metoder som används vid bedömning av avverkningscykel, kassaflöden och diskonteringsränta. Om det hade funnits en sådan insyn hade en närmare analys angående subjektivitetsproblemet kunnat göras.

Källförteckning

Tryckta källor:

Holme, I.M & Solvang, B.K. (1997) ”Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder”. Studentlitteratur. Lund.

Smith, D. (2006) ”Redovisningens språk. 3:e upplagan Studentlitteratur. Lund.

Engström, J. ”I Globaliseringens tjänst” *Balans* 2009 nr. 8-9

Elad, C. ”Fair Value Accounting in the Agriculture Sector: Some Implications for International Accounting Harmonization.” *European Accounting Review*, Vol.13, Nr 4. p. 621-641, 2004.

Flamm, D., Grünwald, W., Olson, T. (2006) ”IAS 41 - Vad är erfarenheterna från de svenska skogsförvaltande bolagens implementering av IAS 41” Göteborg Universitet. Handelshögskolan, Göteborg.

Gruvholm, M., Wester, A. (2007) ”Värdering av skogsfastigheter enligt IAS 41” Karlstads universitet. Fakulteten för ekonomi, kommunikation och IT, Karlstad.

Hellsten, F., Thorsson, J. (2006) ”IAS 41 - Värdering av skog” Karlstads universitet. Institutionen för ekonomi, Karlstad.

Herbohn, K. F. & Herbohn, J. (2006): ”International Accounting Standard (IAS) 41: What are the implications for reporting forest assets? Small-scale Forest Economics” *Management and Policy* 5(2): p. 175–189.

Kjaer, Hanna (2008) ”Verkligt värde fungerar inte i konjunkturedgång!” *Balans*: nr.6-7

Malmqvist, Peter (2009) ”Problemet med IFRS går att lösa” *Balans*: nr 8-9.

Marton, Jan (2008a) ”Värde – vad är det egentligen?” *Balans*: nr.3

Marton, Jan (2008b) ”Nyttan av verkligt värde i redovisningen” *Balans*: nr.6-7.

Rienecker & Jorgensen (2002) “Att skriva en bra uppsats” Liber, Kristianstad.

Jacobsen, I. (2002) “Vad, hur och varför? Om metod val I företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen” Studentlitteratur, Lund.

Viitanen, Hannelius & Airaksinen, (2006). “Valuation Guidance of Forest Properties Within Valuation Standards Needed?” TS 76 Valuation standards and practices. Shaping the Change XXIII FIG Congress: Germany. s.1-10.

Årsredovisning 2009 Bergvik skog

<http://www.bergvikskog.com/templates/Page.aspx?id=162>

Årsredovisning 2009 Holmen

<http://holmen.com/main.aspx?ID=2C8524F7-F27C-4D97-8167-6625336458D9>

Årsredovisning 2009 Sveaskog

<http://www.sveaskog.se/Om-Sveaskog/Finansiell-information/Finansiella-rapporter/>

Årsredovisning 2009 SCA

<http://www.sca.com/sv/Investerare/Rapporter/>

Internetkällor:

LRF Konsult ”Om oss” <<http://www.konsult.lrf.se/om-oss/>> Hämtad: 2011-01-07

Skogsindustrierna ”Statistik” < http://www.skogsindustrierna.se/web/Statistik_7.aspx >

Hämtad: 2011-01-07

Regelverk:

IAS 41 – Jord- och skogsbruk

IASBs Föreställningsram

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor till företagsrespondenterna

1. Enligt IAS 41 kan verkligt värde av biologiska tillgångar uppskattas på tre sätt:
(1) Marknadspotential, (2) Senaste marknadspotential på en likartad tillgång, (3) Nuvärdet av framtida kassaflöden.
Vilken sätt använder Ni vid värderingen av skogstillgångar och varför?
2. a) Förekommer det skillnader i värderingsmetoden av de biologiska tillgångarna mellan redovisningsperioderna? Ändras t.ex. diskonteringsräntan, prognostiserade kassaflöden eller avverkningscykeln (tiden från plantering till skörd)? Görs det omfattande justeringar?
b) Finns det en skillnad i Er värderingsmetod mellan skogstillgångar i olika länder?
Hur går det till och varför?
- c) Har avverkningscykeln, det lokala marknadspotential på råvaran eller andra faktorer påverka på en eventuell skillnad i värderingsmetoden mellan länderna.
3. Om Ni använder Er av nuvärdeberäkning; Hur stort utrymme finns det för subjektivitet vid:
 - a. Kassaflödeberäkning
 - b. Bedömning av avverkningscykel
 - c. Beräkning av diskonteringsräntanMed subjektivitet menar vi det enskilda företags påverkan på uppskattningen av ovanstående.
Anser Ni att den eventuella subjektiviteten utgör ett problem för redovisningen och isåfall varför?
4. Vilka åtgärder kan vidtas för att minska en eventuell subjektivitet vid värderingen?
5. Hur tror Ni att Er värderingsmetod påverkar jämförelsen med andra skogsbolag?
6. Vilken/vilka parter samverkar Ni med för att beräkna värdet på de biologiska tillgångarna?
Varför just dessa parter och vilket inflytande har de?
7. Vilka övriga synpunkter har Ni på värderingen och redovisningen av skogstillgångar enligt IAS 41?

Bilaga 2

Intervjufrågor till revisorrespondenterna

1. Varför anser du att nuvärdemetoden måste användas i Sverige vid beräkning av skogstillgångar? Finns det inga substitut?
2. Hur stora justeringar är tillåtna att genomföra av parametrarna i värderingsmodellen vid varje redovisningsperiod. t.ex. diskonteringsräntan, prognostiserade kassaflöden eller avverkningscykeln?
3. Hur stort utrymme finns det för subjektivitet vid beräkning av:
 - a. framtida kassaflödet
 - b. avverkningscykeln
 - c. diskonteringsräntan

Med subjektivitet menar vi det enskilda företags påverkan på uppskattningen av ovanstående.
4. Anser Ni att den eventuella subjektiviteten utgör ett problem för redovisningen och isåfall varför?
5. Vilka åtgärder kan vidtas för att minska en eventuell subjektivitet vid värderingen?
6. IAS 41 har kritiserats för att den inte lämpar sig för värdering av skogstillgångar. Vilka synpunkter har du på standarden relaterat till skogsvärderingen, vad har du för erfarenheter eller tips på åtgärder för förbättring?

Bilaga 3

Intervjufrågor till privatmäklare

1. Vilken metod använder Ni vid värdering av skog (marknadspris, anskaffningspris etc.)?
2. Varför använder Ni just denna metod?